

АНОТАЦІЯ

Попович Дмитро Сергійович, Принципи архітектурно-просторової організації нових житлових будинків в умовах історичної забудови.— Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування». — Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, 2026.

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено зв'язок роботи з науковими програмами, сформульовано мету, задачі і методи дослідження, визначено наукові результати дослідження, їх практичне значення та подано відомості про впровадження, апробацію результатів дослідження, список публікацій, структуру та обсяг роботи.

У **першому розділі «Аналіз теорії і практики будівництва нових житлових будинків в історичній забудові»** були проаналізовані та узагальнені поняття історичної забудови та поєднання нової архітектури з існуючою. Розглянуто наукову літературу на основі фундаментальних вітчизняних та зарубіжних досліджень. Описано загальні проблеми гармонізації сучасної та історичної архітектури. Проаналізовано вітчизняний та світовий досвід формування нових житлових будинків в умовах історичного контексту, морфологічні особливості історичної архітектури міста Києва. Проаналізовано фактори, які впливають на формування нової архітектури.

У **підрозділі 1.1 «Стан теоретичних досліджень формування нових житлових будинків в історичній забудові»** було проаналізовано вітчизняні та зарубіжні дослідження, що охоплюють різні спеціалізації в галузі архітектури: поєднання сучасної архітектури та історичного міста, дослідження формування сучасного житла, дослідження особливостей історичної архітектури українських міст. Крім того, було проведено аналіз досліджень особливостей історичної рядової архітектури, дослідження прибуткових будинків міста Києва. Проведено аналіз досліджень, які розкривають поняття і проблеми внутрішньоквартального

простору історичних міських кварталів. Описані головні проблеми формування нових житлових будинків в умовах історичного контексту. Проаналізовано резолюції міжнародних конференцій UNESCO і ICOMOS. Описані основні результати, які стосуються формування нових об'єктів в рамках історичних міст. Систематизовані основні тези міжнародних конференцій. Проаналізована нормативно-законодавча база України та європейських країн у сфері збереження історичної архітектури і її реставрації.

У підрозділі 1.2 *«Практичний досвід проектування і будівництва нових житлових будинків в історичній забудові»* проведено аналіз українського досвіду формування нових житлових будинків в умовах історичного контексту. Проаналізовано як реалізовані, так і проєктні рішення щодо формування нової житлової архітектури в таких українських містах, як Київ та Львів.

Виявлені негативні тенденції проєктних рішень в умовах історичного контексту, такі як: не гармонійні перепади висотності між новою і історичною архітектурою, масивні фасадні рішення перших громадських поверхів, що пригнічують сусідні будинки, вибір колористики та матеріалів, що не гармонізується з навколишнім середовищем. Крім того, виявлені приклади вітчизняного досвіду, архітектура яка гармонійно співіснує з історичним контекстом, такі як: збереження висотності, притаманні для історичного кварталу або збільшення висотності у внутрішньому просторі кварталу, повторення історичної колористики. Серед них, як і реалізований об'єкт на вулиці Петра Сагайдачного в місті Києві, так і, поки що, не реалізований проєкт на вулиці Шота Руставелі в місті Львів.

Проведено аналіз зарубіжного досвіду формування нової житлової забудови в умовах історичного контексту. Проаналізовано як реалізовані, так і проєктні рішення щодо формування нової житлової архітектури в містах таких країн, як: Сполучене Королівство, Бельгія, Німеччина, Італія, Данія, Іспанія. Виявлені позитивні тенденції проєктів європейських архітекторів у вирішенні проблеми проектування в історичних містах. В роботі проаналізовано основні історичні архітектурні стилі європейських країн, та їх вплив на колористику і

силует міста, що впливає на формування нових житлових будинків. Були виявлені різні підходи до проектування, такі як строгий нюанс нової архітектури, що не змінює, а доповнює історичний контекст, контрастні скляні форми, які не пригнічують навколишні будинки, а тільки підкреслюють їх.

У підрозділі 1.3 «*Морфологічні особливості житлової історичної архітектури Києва*» було проведено комплексне дослідження історичної житлової архітектури Києва, спрямоване на виявлення особливостей, що забезпечують гармонійне співіснування нової житлової забудови з історичним середовищем. Проаналізовано історичні етапи розвитку архітектури та еволюцію її декоративного оздоблення, що дозволило запропонувати ключові риси історичних будинків, які формують автентичний образ міста. Здійснено систематизацію домінантних елементів історичних фасадів, включно з пропорціями віконних тканин, характерними для традиційної архітектури, які можуть бути адаптовані в сучасному проектуванні. Виявлено особливості лінійності та силуетності, що забезпечують візуальну узгодженість між історичними і новими будівлями. Додатково проаналізовано матеріали та колористичні рішення, притаманні житловій архітектурі Києва, які становлять основу для розробки принципів інтеграції нової житлової забудови в історичне середовище.

У підрозділі 1.4 «*Фактори, що впливають на формування нових житлових будинків в історичній забудові*» були виявлені основні фактори, які впливають на формування нової житлової архітектури в умовах історичного контексту. Було виявлено і систематизовано 5 груп: природно-кліматичні, законодавчі, містобудівні, соціально-економічні, історико-архітектурні. До природньо-кліматичної групи відноситься: рельєф, мікроклімат, зелені насадження, гідрологічні умови, сейсмічність, природна вентиляція. До законодавчої групи відноситься: охоронні зони, зонування території, будівельні норми, екологічне законодавство, право землекористування, містобудівна документація. До містобудівних факторів — щільність забудови, масштаб забудови, характер вуличної мережі, громадські простори, інженерна інфраструктура, видові зв'язки

і панорами. До соціально-економічних факторів — рівень доходу, житлова політика, економічна доцільність, демографічна структура, соціальна інфраструктура, інтеграція з місцевою спільнотою. До історико-архітектурних факторів — хронологічна стратифікація, об'єкти культурної спадщини, історичне планування, традиційна колористика, минулі архітектурні помилки, архітектурний ритм.

У другому розділі **«Методичні основи проєктування нових житлових будинків в історичній забудові»** були досліджені загальна методика дослідження. Класифіковано нові житлові будинки за виявленими при аналізі світового та вітчизняного досвіду проєктування ознаками. Також були розроблені принципи і прийоми гармонізації нової житлової архітектури з історичним контекстом. Досліджуючи досвід проєктування було розроблено метод оцінки якості об'ємно-просторової гармонізації, яка будується на основі авторських критеріїв, результат яких формується на шкалі підходів до гармонізації нового і історичного, та має 5 пунктів: репліка, подібність, нюанс, акцент та контраст.

У підрозділі **2.1 «Загальна методика дослідження»** були виявлені основні етапи дослідження, а саме: аналіз теоретичного, практичного досвіду проєктування та морфологічних особливостей історичної архітектури м. Києва, які впливають на інтеграцію нових житлових будинків в умовах історичного контексту; дослідження нових ознак класифікації нових житлових будинків, яка може сформуватися в межах історичного кварталу; дослідження архітектурно-просторових принципів і прийомів формування нових житлових будинків в умовах історичної забудови; розробка методу оцінки якості гармонізації нових житлових будинків в умовах історичного контексту; розробка містобудівних рекомендацій формування нової житлової архітектури в умовах історичного контексту; розробка архітектурно-просторових рекомендацій формування нових житлових будинків в умовах історичного контексту. З метою дослідження нових житлових будинків в умовах історичного середовища обрані методи, які дозволяють всебічно дослідити та проаналізувати об'єкти житлової архітектури,

а саме: аналітичний, компаративний, морфологічний, типологічний; метод узагальнення та систематизації, просторово-композиційний аналіз, метод сценарного аналізу, аналізу впливу історичної архітектури, критеріального аналізу, метод експертної оцінки, метод синтезу, нормативно-контекстного аналізу, метод аналізу історичної забудови за допомогою географічних інформаційних систем (ГІС), метод проєктного та математичного моделювання.

У підрозділі 2.2 «Класифікація нових житлових будинків в історичній забудові» було виділено авторську схему класифікації нової житлової забудови в умовах історичного контексту. Було виявлено 8 ознак класифікації, а саме: якість житла, поверховість, функціональність, розташування в структурі кварталу, тип втручання, опоряджувальні матеріали, колористика та підхід до гармонізації з історичним контекстом. В свою чергу якість житла диференціюються на масове житло та житло підвищеного комфорту. Поверховість класифікується на малоповерхову, середньоповерхову, багатоповерхову, підвищеної поверховості та висотну. За функціональністю виокремлюється монофункціональність, біфункціональність та багатофункціональність. Розташування в структурі кварталу класифікується на кутову, блоковану, розвинуту, окремоквартальну та внутрішньоквартальну. Тип втручання класифікуються на будівлі в щільному ряду історичної забудови, надбудови, прибудови, трансформація промислових районів, фонову забудову та трансформація застарілого житлового фонду. За характером опорядження виокремлюють традиційні, комбіновані, сучасні та інноваційні матеріали. В свою ж, чергу, колористика класифікується на традиційну, адаптивну, контрастну. Підхід до гармонізації з історичним контекстом стає одним з найважливіших в даному дослідженні, адже саме на цій основі формуються основні принципи та прийоми гармонізації нових житлових будинків з історичними контекстом. За цією ознакою було виявлено 5 категорій: репліка, подібність, нюанс, акцент, контраст.

У підрозділі 2.3 «Принципи та прийоми об'ємно-просторової та функціонально-планувальної організації нових житлових будинків в історичній

забудові» були сформульовані принципи гармонізації з історичними будинками, які допомагають формувати нову житлову архітектуру, а саме: композиційно-силуетна спадкоємність, морфологічна відповідність історичній структурі забудови, функціонально-просторова ієрархії житлового будинку, соціальна адаптивність, житлова гетерогенність. До принципу композиційно-силуетної спадкоємності визначені такі прийоми: повторення домінантного елемента, збереження фасадної тканини вікон, лінійний акцент, формування внутрішньоквартального просторового фону, формування надбудови, силуетність. До принципу морфологічної відповідності історичній структурі забудови визначені такі прийоми: врахування історичної схеми забудови, врахування історичної структури дворового простору, формування будинку на ділянці. До принципу функціонально-просторової ієрархії житлового будинку визначені такі прийоми: градація просторової інтенсивності, активізації перших поверхів та покращення громадського простору. До принципу соціальної адаптивності визначений прийом інклюзивної та соціально справедливого планування. До принципу житлової гетерогенності визначений прийом типологічної різноманітності житлових одиниць.

У підрозділі 2.4 «Метод оцінювання якості об'ємно-просторової гармонізації нових житлових будинків з історичною архітектурою» було розроблено метод, за якою класифікуються будівлі в рамках підходу до гармонізації з історичною архітектурою. Було виявлено 7 критерій оцінки якості, а саме: форма, розмір, схема фасадних вікон, колористика, наявність декоративних елементів, матеріал, використання принципу композиційно-силуетної спадкоємності. У свою чергу, форма будівель класифікується на просту, деталізовану та геометрично багатогранну. Їхній розмір може бути більшим або меншим за масштаби історичної забудови, а також відповідати їй за пропорціями та висотністю. Схема фасадних вікон розмежовується на чотири основні типи: повторення історичної композиції вікон, авторська схема вікон, повністю скляний фасад та деструктивізм. Колористика може як повторювати історичні кольори, так і бути контрастною. Оцінюється наявність чи відсутність

декоративних елементів, які притаманні історичній архітектурі. Аналізуються традиційні чи сучасні матеріали використані при будівництві, а також використання при проєктуванні принципу композиційно-силуетної спадкоємності. Результатом аналізу за кожним з критеріїв є формування певної оцінки — «Р» (репліка), «П» (подібність), «Н» (нюанс), «А» (акцент), «К» (контраст). Зібрані бали накладаються на авторську шкалу оцінки якості, за якою визначається приналежність до того чи іншого підходу до проєктування, а саме: репліка, подібність, нюанс, акцент та контраст. Було проведено аналіз різних архітектурних рішень світового досвіду, приділено увагу різним підходам, виявлені спірні питання та описані шляхи їх вирішення для виявлення об'єктивної оцінки якості гармонізації нової архітектури з історичною.

У третьому розділі **«Рекомендації щодо формування нових житлових будинків в історичній забудові»** були запропоновані рекомендації проєктування щодо гармонійного поєднання нових житлових будинків в умовах історичного контексту. Була запропонована рекомендація щодо містобудівної гармонізації нових житлових кварталів з історичними, на прикладі міста Києва та запропоновані рекомендації щодо реконструкції існуючих внутрішньо-квартальних просторів. Запропоновані архітектурно-планувальні та об'ємно-просторові рекомендації, які допомагають створити гармонійне співіснування нових житлових будинків з історичною архітектурою, описано впровадження у практичне проєктування і освітній процес наукових результатів дослідження.

У підрозділі **3.1 «Рекомендації щодо містобудівної гармонізації нових житлових будинків в історичній забудові»** була рекомендована типологія історичних кварталів українських міст з можливостями доповнення їх новими житловими архітектурними об'єктами. Запропоновані параметри нових житлових кварталів, що формуються в сучасних районах із урахуванням містобудівної гармонізації з історичним середовищем. Рекомендована типологія історичних районів, для яких сформульовані умови проєктування нової житлової архітектури, орієнтованої на збереження контекстуальної узгодженості та спадкоємності міського простору. Запропоновано концепції містобудівного

розвитку вільних територій, а також трансформації промислових зон із дотриманням принципів гармонізації нової квартальної забудови з історичними морфотипами міста. Визначено чотири типи історичних кварталів: сформований квартал з повністю забудованими лініями вулиць; не сформований квартал з певними прогалинами в панорамі вулиці; квартал з окремо стоячими будинками; квартал без об'єктів культурної цінності в межах історичного району. Для кожного з типів окреслено специфічні стратегії розвитку, що включають доповнення існуючої структури, адаптацію нових архітектурних форм до контексту та збереження історичного характеру середовища при одночасному забезпеченні його функціонального оновлення. Запропоновані рекомендації реконструкції внутрішньоквартального простору, що передбачає комплексний підхід, який включає історико-архітектурний аналіз, вивчення поточного функціонального використання територій, залучення громадськості до процесу планування та впровадження сучасних стандартів комфортності й сталого будівництва. Такий підхід спрямований на досягнення балансу між збереженням культурної спадщини та задоволенням потреб сучасного міського життя, забезпечуючи гармонійне співіснування історичних і нових структур у межах кварталу. Запропоновано стратегію реконструкції внутрішньоквартальних просторів, яка включає три основні моделі: благоустрій закритого типу, організацію спільного внутрішньоквартального простору та формування позаквартальних зон, інтегрованих у ширшу міську структуру.

У **підрозділі 3.2 «Рекомендації функціонально-планувальної та об'ємно-просторової організації нових житлових будинків в історичній забудові»** запропоновано прийоми, спрямовані на ефективне проєктування нових житлових будинків в історичному середовищі з досягненням гармонійної взаємодії з існуючою архітектурою. До об'ємно-просторових прийомів належать: визначення оптимального об'єму та висоти будівлі, розрахунок гармонійного зростання поверховості, формування архітектурних домінант і силуету забудови, розроблення ритмічно виваженої віконної схеми фасаду, а також добір матеріалів і колористики, що узгоджуються з історичним

контекстом. Функціонально-планувальні прийоми охоплюють розміщення будинку на ділянці, організацію якісного громадського простору, горизонтальне та вертикальне зонування, що забезпечує комфортне використання будівлі та гармонійне включення її в існуючу міську структуру.

У підрозділі 3.3 «Впровадження результатів дисертаційного дослідження у практичну та освітню діяльність» розроблені у роботі принципи та прийоми архітектурно-просторової організації нових житлових будинків в умовах історичної забудови були апробовані під час виконання проєктних пропозицій у реальних містобудівних умовах, що дозволило перевірити їхню прикладну доцільність та ефективність. Окрім того, результати дослідження використано в освітній діяльності, зокрема при розробці авторського курсу лекцій та керівництві дипломними проєктами, що сприяло інтеграції наукових напрацювань у процес професійної підготовки архітекторів. Таким чином, впровадження теоретичних положень дослідження підтверджує їхню практичну значущість та можливість застосування у проєктній і навчальній діяльності.

Ключові слова: гармонізація, міське середовище, історичне середовище, принципи і прийоми, житлова забудова, культурна спадщини, збереження культурної спадщини, історичний центр, сучасна архітектура, архітектурне проєктування, житло, історичний житловий район.

ABSTRACT

Dmytro Popovych, **Principles of architectural and spatial organization of new residential buildings in the context of historical development.** — Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 191 "Architecture and Urban Planning." — Kyiv National University of Civil Engineering and Architecture, Kyiv, 2026.

In the introduction, the relevance of the topic is substantiated, the connection of the work with scientific programs is defined, the aim, objectives, and research methods are formulated, the scientific results of the study and their practical significance are outlined, and information on the implementation and testing of the research results, a list of publications, as well as the structure and volume of the work are provided.

The first chapter “Analysis of the Theory and Practice of Constructing New Residential Buildings in Historical Urban Areas”, analyzed and summarized the concepts of historical urban fabric and the integration of new architecture with existing structures. The scientific literature was reviewed based on fundamental domestic and international studies. General issues of harmonizing contemporary and historical architecture were described. The domestic and international experience of forming new residential buildings within a historical context and the morphological features of Kyiv's historical architecture were analyzed. Factors influencing the formation of new architecture were also examined.

In subsection 1.1 “State of Theoretical Research on the Formation of New Residential Buildings in Historical Urban Areas”, domestic and foreign studies covering various architectural specializations were analyzed: the combination of contemporary architecture with historic cities, studies on the formation of modern housing, and research on the characteristics of historical architecture in Ukrainian cities. Additionally, research on the features of historical row houses and Kyiv’s revenue houses was analyzed. Studies addressing the concept and issues of inner-block

spaces in historical urban quarters were examined. The main problems of forming new residential buildings within a historical context were outlined. Resolutions from UNESCO and ICOMOS international conferences were analyzed. The main results concerning the formation of new structures in historical cities were described, and key theses of international conferences were systematized. The legal and regulatory frameworks of Ukraine and European countries regarding the preservation and restoration of historical architecture were analyzed.

In subsection 1.2 *“Practical Experience in Designing and Constructing New Residential Buildings in Historical Urban Areas”*, the Ukrainian experience of forming new residential buildings within a historical context was analyzed. Both implemented and design solutions for new residential architecture in Ukrainian cities such as Kyiv and Lviv were examined.

Negative trends in project solutions within historical contexts were identified, such as: non-harmonious height differences between new and historical architecture, massive facade designs on the first public floors that overpower neighboring buildings, and choices of colors and materials that do not harmonize with the surrounding environment. Additionally, examples of domestic experience showing architecture that harmoniously coexists with the historical context were identified, such as: preserving historical height levels typical for a quarter or increasing height within the inner block space, and repeating historical color schemes. Examples include both a realized project on Petra Sahaidachnoho Street in Kyiv and a not-yet-realized project on Shota Rustaveli Street in Lviv.

Foreign experience in forming new residential buildings within historical contexts was also analyzed. Implemented and design solutions from cities in the United Kingdom, Belgium, Germany, Italy, Denmark, and Spain were studied. Positive trends in European architectural projects addressing historical city planning challenges were identified. The main historical architectural styles of European countries and their influence on city color schemes and silhouettes, which affect the formation of new residential buildings, were analyzed. Various design approaches were noted, such as

subtle new architecture that complements rather than alters the historical context, and contrasting glass forms that highlight rather than dominate surrounding buildings.

In subsection 1.3 *“Morphological Features of Kyiv’s Historical Residential Architecture”*, a comprehensive study of Kyiv’s historical residential architecture was conducted to identify features ensuring harmonious coexistence of new residential development with the historical environment. Historical stages of architectural development and the evolution of decorative elements were analyzed, allowing the identification of key features of historical houses that form the city’s authentic image. Dominant elements of historical facades, including window proportions characteristic of traditional architecture and adaptable to contemporary design, were systematized. Features of linearity and silhouette were identified to ensure visual coherence between historical and new buildings. Materials and color schemes typical of Kyiv’s residential architecture were additionally analyzed to serve as a basis for principles of integrating new residential buildings into the historical environment.

In subsection 1.4 *“Factors Influencing the Formation of New Residential Buildings in Historical Urban Areas”*, the main factors affecting the formation of new residential architecture within a historical context were identified and systematized into five groups: natural-climatic, legislative, urban planning, socio-economic, and historical-architectural. The natural-climatic group includes: terrain, microclimate, vegetation, hydrological conditions, seismicity, and natural ventilation. The legislative group includes: protection zones, territorial zoning, building regulations, environmental legislation, land use rights, and urban planning documentation. Urban planning factors include: building density, building scale, street network characteristics, public spaces, engineering infrastructure, and visual links and panoramas. Socio-economic factors include: income level, housing policy, economic feasibility, demographic structure, social infrastructure, and integration with the local community. Historical-architectural factors include: chronological stratification, cultural heritage sites, historical planning, traditional color schemes, past architectural errors, and architectural rhythm.

The second chapter “Methodological Foundations for Designing New Residential Buildings in Historical Urban Areas”, examined the general research methodology. New residential buildings were classified based on criteria identified from domestic and international design experience. Principles and techniques for harmonizing new residential architecture with historical contexts were developed. A method for assessing the quality of spatial harmony was created based on original criteria, resulting in a five-point scale of approaches to harmonization: replica, similarity, nuance, accent, and contrast.

In subsection 2.1 “General Research Methodology”, the main research stages were identified: analysis of theoretical and practical design experience and morphological features of Kyiv’s historical architecture affecting the integration of new residential buildings; research on new classification features for residential buildings within historical quarters; study of architectural-spatial principles and techniques for forming new residential buildings in historical contexts; development of a method to assess the quality of harmonization; formulation of urban planning recommendations for new residential architecture in historical contexts; and development of architectural-spatial recommendations for new residential buildings. Methods chosen include: analytical, comparative, morphological, typological, generalization and systematization, spatial-compositional analysis, scenario analysis, impact analysis of historical architecture, criteria-based analysis, expert evaluation, synthesis, normative-contextual analysis, GIS-based historical urban analysis, and design and mathematical modeling.

In subsection 2.2 “Classification of New Residential Buildings in Historical Urban Areas”, an original classification scheme was proposed. Eight classification criteria were identified: housing quality, number of floors, functionality, location within the quarter, type of intervention, finishing materials, color scheme, and approach to harmonization with historical context. Housing quality is divided into mass housing and high-comfort housing. Floors are classified as low-rise, mid-rise, multi-storey, high-rise, and skyscraper. Functionality is categorized as mono-functional, bi-functional, and multi-functional. Location in the quarter structure is classified as

corner, block, developed, independent, or inner-block. Types of intervention include buildings within the dense historical row, superstructures, additions, industrial area transformations, background development, and outdated housing redevelopment. Finishing materials are traditional, combined, modern, or innovative. Color schemes are traditional, adaptive, or contrasting. The approach to harmonization with the historical context is crucial and has five categories: replica, similarity, nuance, accent, and contrast.

In subsection 2.3 *“Principles and Techniques of Spatial and Functional Planning of New Residential Buildings in Historical Urban Areas”*, principles for harmonization with historical buildings were formulated to guide new residential architecture: compositional-silhouette continuity, morphological correspondence with historical structure, functional-spatial hierarchy, social adaptability, and housing heterogeneity. Techniques for compositional-silhouette continuity include: repeating dominant elements, preserving facade window patterns, linear accents, forming inner-block spatial backgrounds, superstructures, and silhouette formation. Techniques for morphological correspondence include: considering historical layout, courtyard structure, and site-specific design. Techniques for functional-spatial hierarchy include: gradation of spatial intensity, activation of ground floors, and enhancement of public space. Social adaptability includes inclusive and socially equitable planning. Housing heterogeneity includes typological diversity of units.

In subsection 2.4 *“Method for Assessing the Quality of Spatial Harmonization of New Residential Buildings with Historical Architecture”*, a method was developed for classifying buildings according to harmonization approach. Seven evaluation criteria were identified: form, size, facade window layout, color scheme, decorative elements, materials, and use of compositional-silhouette continuity. Forms are classified as simple, detailed, or geometrically complex. Sizes may be larger or smaller than historical scales, matching proportions and height. Window layouts are divided into four types: repetition of historical compositions, original schemes, fully glazed facades, and deconstructivism. Color schemes may replicate historical colors or contrast. Presence of decorative elements and use of traditional or modern materials

are analyzed, as well as the application of compositional-silhouette continuity. Each criterion receives a score: R (replica), S (similarity), N (nuance), A (accent), C (contrast). Scores are applied to an original evaluation scale to determine the building's approach to harmonization. Global architectural solutions were analyzed, different approaches highlighted, controversial issues identified, and solutions proposed to ensure objective evaluation of harmonization quality.

The third chapter, “Recommendations for Forming New Residential Buildings in Historical Urban Areas”, proposed design recommendations for harmoniously integrating new residential buildings in historical contexts. Urban planning recommendations for harmonizing new residential quarters with historical ones in Kyiv were proposed, along with recommendations for reconstructing existing inner-block spaces. Architectural-planning and spatial recommendations facilitating harmonious coexistence of new and historical buildings were provided. Implementation in practical design and educational activities was described.

In subsection 3.1 “Recommendations for Urban Planning Harmonization of New Residential Buildings in Historical Areas”, a typology of historical quarters in Ukrainian cities and possibilities for complementing them with new residential structures was recommended. Parameters for new residential quarters in modern districts, accounting for urban harmony with historical surroundings, were proposed. The typology of historical districts included design conditions for new residential architecture aimed at preserving contextual coherence and continuity. Concepts for urban development of vacant areas and transformation of industrial zones were suggested, following principles of harmonizing new quarters with historical morphotypes. Four types of historical quarters were identified: fully developed street-line quarters, partially developed street-line quarters, quarters with standalone buildings, and quarters without cultural heritage objects within the historical area. Specific development strategies were outlined for each type, including supplementing existing structures, adapting new forms to context, and preserving historical character while ensuring functional renewal. Recommendations for inner-block space reconstruction were proposed, incorporating historical-architectural analysis,

assessment of current functional use, public participation, and implementation of modern comfort and sustainability standards. Three main models for inner-block space reconstruction were suggested: closed-type landscaping, shared inner-block spaces, and extra-block zones integrated into the broader urban structure.

In subsection 3.2 *“Recommendations for Functional-Planning and Spatial Organization of New Residential Buildings in Historical Urban Areas”*, techniques for effective design of new residential buildings in historical contexts were proposed to ensure harmonious interaction with existing architecture. Spatial techniques include: determining optimal building volume and height, calculating harmonious floor growth, forming architectural dominants and urban silhouette, designing rhythmically balanced window patterns, and selecting materials and colors consistent with historical context. Functional-planning techniques include: site placement, organizing quality public spaces, horizontal and vertical zoning to ensure comfort and integration with the urban structure.

In subsection 3.3 *“Implementation of Dissertation Research Results in Practice and Education”*, the principles and techniques of architectural-spatial organization of new residential buildings in historical contexts were tested through real-world design proposals, confirming their practical feasibility and effectiveness. The research results were also applied in education through an original lecture course and supervision of diploma projects, facilitating integration of scientific findings into professional architectural training. This demonstrates the practical significance and applicability of the theoretical research results.

Keywords: harmonization, urban environment, historical environment, principles and techniques, residential development, cultural heritage, preservation of cultural heritage, historical center, contemporary architecture, architectural design, housing, historical residential district.